

کاربرگ ارایه شبکه برنامه پژوهش های داخلی

(۱) نام گروه پژوهشی:

اقتصاد محیط زیست

(۲) زمینه (های) کار گروه پژوهشی:

کاربرد دانش، فنون و ابزارهای اقتصادی در مدیریت یکپارچه محیط زیست و توسعه پایدار

(۳) موضوع و اهداف شبکه برنامه گروه:

- ارزش گذاری اقتصادی زیست بوم های طبیعی
- اقتصاد و رشد سبز
- کاربرد ابزارهای اقتصادی در مدیریت محیط زیست

(۴) محور های شبکه برنامه و اهداف مورد نظر از اجرای هر محور:

محور های فعالیت این گروه و اهداف مورد نظر به شرح زیر هستند:

۱- ارزش گذاری اقتصادی زیست بوم های طبیعی

ارزش گذاری اقتصادی تلاشی است برای تعیین ارزش های پولی خدمات اکوسیستمی که شامل هر دو نوع خدماتی می شود که هم در بازار معامله می شوند (از جمله خدمات تولیدی و بعضی از خدمات فرهنگی) و هم آن هایی که در حال حاضر به طور کلی در بازار، برای آن ها ارزش مشخصی در نظر گرفته نمی شود. (به عنوان مثال، خدمات تنظیمی از جمله حفاظت ساحلی و کنترل فرسایش). اطلاعات نتیجه ای آن می تواند در هنگام اتخاذ تصمیمات مدیریتی به یک تحلیل هزینه - فایده واقعی تصمیم، با در نظر گرفتن جمیع ملاحظات اقتصادی، اجتماعی و محیط زیستی منجر گردد. بدیهی است که استناد به مقادیر کمی و ریالی در بیان ارزش هر منبع، ابزاری کارا و موثر در جهت توجیه اهداف توسعه پایدار و حفاظت از محیط زیست خواهد بود.

۲- اقتصاد و رشد سبز

اقتصاد سبز اقتصادی است که در آن رشد درآمد و اشتغال از طریق سرمایه گذاری های عمومی و خصوصی برای کاهش انتشار کربن و آلودگی، افزایش و بهبود کارایی انرژی و منابع و پیشگیری از اتلاف تنوع زیستی و خدمات زیست بومی حاصل شود. بر اساس این تفکر، منابع طبیعی و زیست بوم ها از جمله جنگل ها، مراتع، رودخانه ها، دریاها، گونه های گیاهی و جانوری و زمین های زراعی حاصلخیز، به عنوان سرمایه طبیعی محسوب می شوند که می باید ارزش اقتصادی واقعی آن ها در محاسبات اقتصاد ملی وارد گردد و بر مبنای استفاده و مدیریت اصولی آن ها، موجب افزایش رشد اقتصادی، ایجاد اشتغال و رفاه اجتماعی گردد. بنابراین باید به تدریج سرمایه گذاری بیشتری در بخش های سبز و از جمله بخش های انرژی های نو، گردشگری طبیعی، کشاورزی پایدار و ارگانیک، صنایع بازیافت، ساختمان سبز و ... صورت پذیرد و تمرکز سرمایه گذاری های اقتصادی به تدریج از بخش های صنعتی

هزینه‌آور و مخرب به سمت بخش‌های سبز سازگار با محیط‌زیست که در عین حال می‌توانند منجر به تولید بیشتر اقتصادی شوند، تغییر جهت یابد.

۳- کاربرد ابزارهای اقتصادی در مدیریت محیط‌زیست

اکوسیستم‌ها منشأ تولید و عرضه خدمات وسیعی برای جوامع انسانی در سرتاسر دنیا بوده و یکی از عناصر مهم برای تأمین رفاه اقتصادی و بهزیستی به شمار می‌آیند. ضمن این که امروزه، تلاش برای مدیریت صحیح و اصولی اکوسیستم‌ها، پیش شرط جلوگیری از بروز پیامدهای ناشی از سوء مدیریت آن‌ها تلقی می‌شود، هیچ نظام اقتصادی نیز نمی‌تواند بدون حمایت نظام‌های بوم‌شناختی (منابع زنده و غیرزنده و روابط متقابل بین آنها) به حیات خود ادامه دهد. بررسی عملکرد بسیاری از نهادهای دست‌اندرکار حفاظت از محیط‌زیست در جهان در طی دهه‌های اخیر و از جمله در ایران، از این واقعیت حکایت دارد که تمرکز جهت‌گیری‌ها و سیاست‌های حفاظت از محیط‌زیست، بیشتر متکی بر اعمال سیاست‌های دستوری و ارشادی بوده و کمتر از رویکردهای اقتصادی که در چارچوب ابزارهای اقتصادی بیان می‌شوند، سود برده شده است. بنابراین استفاده از ابزارهای اقتصادی در کنار قوانین و مقررات می‌تواند نقش اساسی و تعیین‌کننده‌ای برای حفاظت از محیط‌زیست ایفا کند. در حال حاضر ابزارهای مختلفی در این زمینه وجود دارد که باید در انتخاب این ابزارها دقت کافی داشت و امکان استفاده از یک ابزار در تمام اکوسیستم‌های دنیا وجود ندارد.

کاربرد ابزارهای اقتصادی مختلف در راستای پایدارسازی منابع مالی کنترل‌انواع آلودگی‌ها چندین مزیت را داراست از جمله در نظر گرفتن جوایزی به منظور تشویق رفتارهای مناسب زیست محیطی، افزایش میزان عوارض و جرایم به منظور کمک مالی به فعالیت‌های کنترل آلودگی آب و حصول اطمینان از این موضوع که می‌توان به اهداف کیفی محیط زیست با کمترین هزینه دست یافت. ابزارهای اقتصادی روشن می‌سازند که محیط‌زیست منبعی نامحدود نیست، حتی اگر برای آن بازار مشخصی وجود نداشته باشد. به‌ویژه هنگامی که اجرای برخی طرح‌های تولیدی منجر به تخریب محیط‌زیست می‌شود، ارزیابی اقتصادی محیط‌زیست می‌تواند کمیابی نهادی به نام محیط‌زیست را نمایان سازد.

جدول شماره یک مشخصات کلی شبکه برنامه گروه پژوهشی اقتصاد محیط زیست پژوهشکده

محیط زیست و توسعه پایدار

شماره شبکه برنامه: ۲	تاریخ موافقت قطعی:	تاریخ موافقت اصولی:
تاریخ تصویب گروه تخصصی.....	تاریخ ارایه درخواست	دوره زمانی برنامه: از ۹۷/۵ تا ۱۴۰۰/۱۲
کاربرد دانش ، فنون و ابزار های اقتصادی در مدیریت یکپارچه محیط زیست و توسعه پایدار		عنوان زمینه فعالیت گروه
<ul style="list-style-type: none"> • ارزش گذاری اقتصادی زیست بوم های طبیعی • اقتصاد و رشد سبز <p>کاربرد ابزار های اقتصادی در مدیریت محیط زیست</p>		محور شبکه برنامه
توسعه و هدایت تحقیقات اقتصاد محیط زیست، ارزیابی اثرات آسیب های محیط زیست بر کیفیت زندگی و محاسبه هزینه های سلامت جامعه		اهداف اصلی و کلان شبکه برنامه
<p>در اقتصاد محیط زیست، موضوعاتی همچون حفاظت و ارزش گذاری منابع طبیعی، کنترل آلودگی، مدیریت مواد زائد و بازیافت و روش های لازم برای کارآمدتر کردن استانداردهای انتشار مطرح هستند. به صورت متعارف، اقتصاد ابزار مهمی برای اخذ هر نوع تصمیمی درباره استفاده و یا حفظ و صیانت از منابع طبیعی است. در این باره، هر انتخابی در رابطه با اقدامات پیشنهادی از سوی کارگزاران اقتصادی، با رشته ای از هزینه ها و فواید از یک سو و پیامدهای احتمالی آن در رابطه با محیط زیست از سوی دیگر، همراه است.</p> <p>یکی از مشکلات رایج در ارزیابی صحیح سیاست ها و تصمیم گیری های مرتبط با مدیریت و استفاده از منابع طبیعی و محیط زیستی، فقدان و یا کمبودهای اطلاعات کمی و کیفی مورد نیاز برای ارزیابی آن ها از نظر اقتصادی است و تلاش برای برطرف کردن آن ها در دستور کار اقتصاد محیط زیست قرار دارد. در ایران، عدم کاربست رویکردهای نوین مدیریت و پافشاری بر استمرار رویکردهای مدیریتی سنتی که پاسخگوی نیازهای روز نیست ، یکی از چالش های اساسی مدیریت محیط زیست کشور محسوب می گردد. برای زمینه سازی جهت حرکت به سمت یکپارچه سازی بخش های اقتصاد و محیط زیست در فرایند تصمیم گیری قطعاً باید نگاه مدیران تصمیم گیر را به این ابزار جدید تجهیز نمود.</p>		توضیحات خاص و ویژه مورد نیاز

نام و امضاء

معاون پژوهشی پژوهشکده

نام و امضاء

مدیر امور پژوهش

نام و امضاء

مدیر گروه

جدول شماره سه پیش بین تراز مالی سه ساله گروه پژوهشی اقتصاد محیط زیست (ارقام به هزار ریال)

کل	سال سوم	سال دوم	سال اول	شرح
				الف) جمع منابع
				میزان حمایت پژوهشگر در شبکه برنامه
				میزان حمایت از محل فعالیتهای جاری گروه پژوهشی
				درآمد جاری و غیر برنامه
				ای گروه
				سایر
				ب) جمع مصارف
				هزینه اجرای شبکه برنامه
				هزینه های جاری و غیر برنامه ای
				ج) تراز مالی

نام و امضاء	نام و امضاء	نام و امضاء
معاون پژوهشی پژوهشگر	مدیر امور پژوهش	مدیر گروه

جدول شماره چهار : دستاورد های اجرای شبکه برنامه گروه پژوهشی اقتصاد محیط زیست

میزان					واحد سنجش	عنوان دستاورد
کل	سال ۱۴۰۰	سال ۹۹	سال ۹۸	سال ۹۷		
۱۱	۳	۳	۳	۲	مقاله	انتشار مقالات علمی - پژوهشی
۱۲	۴	۴	۴		گزارش	تدوین دستورالعمل و الگوی راهنما
۱۵	۴	۴	۴	۳	مقاله	ارائه نتایج تحقیقات در همایش ها و مجامع بین المللی
۴	۱	۱	۱	۱	جلد	چاپ کتاب
					نفر / ساعت	برگزاری کارگاه های تخصصی

نام و امضاء	نام و امضاء	نام و امضاء
معاون پژوهشی پژوهشگر	مدیر امور پژوهش	مدیر گروه

